

ANTON CUFFOLO

Milko Matičetov

Po Bevkovi zaslugi je mož Slovincem dobro znan, vendar le pod drugim, izmišljenim imenom Kaplan Martin Cedermac. Do pisateljevega javnega priznanja (Moj Martin Cedermac, *Delo* I, št. 182, 1. novembra 1959, smo le redki vedeli, kdo je bil model za to literarno podobo, ki je že prerasla v simbol.

Zdaj, ko je Anton Cuffolo umrl — jeseni 1959 — nas njegova želja po anonimnosti ne veže več. Njegovemu spominu in njegovim beneškim rojakom na čast smo celo dolžni izdati, kar vemo o njem. Kot človek iz ljudstva — zibelka mu je tekla v eni najodročnejših vasic furlanske Slovenije, v Crnem vrhu (it. Montefosca) — je rajnik vse življenje, sedemdeset let, delil usodo svojega ljudstva v trpljenju, v upih in razočaranju. Zvest naukom in zgledu svojega videmskega učenika Ivana Trinka, je štel za svojo dolžnost tudi to, da prisluhne ustnemu izročilu svojih rojakov in ga pomaga reševati za znanost. Laze pri Podbonescu v Nadiški dolini, Cuffolov dolgoletni sedež, so postale pravo informativno središče, kamor so se tako slovenski kakor furlanski etnografi osebno in pismeno zatekali po najrazličnejše podatke. In praznih rok ni odšel od njega nikoli nihče!

Leta 1947 je Gaetano Perusini v *Ce fastu?* 23, nr. 5—6, 31 napisal: »Uno studioso della val Natisona [che desidera mantenere l'anonimo] ha raccolto una ricca messe di canti di questa zona, circa 200 poesie, che speriamo possano presto venir pubblicate.« Tri lirične je za vzorec objavil tam zraven, medtem ko je eno pripovedno natisnil malo prej v glasilu *La Patrie dal Friul* (II, nr. 25, 1. septembra 1947); furlanski prevod ob izvornem besedilu je morda izpod Cuffolovega peresa. Slovenski priložnostni izdajatelji Cuffolovega gradiva iz tistega časa (Zorzut, Turnšek in drugi) si glede zapisovavca niso delali preveč skrbi. Najobsežnejšo objavo Cuffolovih zapisov menda še zmerom dolgujemo R. Lenčku (psev. R. Lavrin — *Mlada setev* 2, 1947, št. 2—10, 141—148).

Zaradi anonimnosti so nam še mnoge objave Cuffolovega narodopisnega gradiva in podatkov neznane. Lepo bi bilo, če bi kdo izmed njegovih ožjih rojakov preskrbel kar se da izčrpen bibliografski pregled njegovih spisov ali drobcev, raztresenih v vseh mogočih publikacijah (n. pr. v *Trinkovih koledarjih*). S svoje strani bi za tak pregled prispeval kar tukaj sledeče: *Il tesauro* II, 1950, nr. 1, 4—5; — *Alpes orientales* II, Graz 1961, 65; — moj *Sežgani in pre-rojeni človek*, Ljubljana 1961, 228 in 111, op. 56.

Zaskrbljeni se vprašujemo, kaj je s Cuffolovo rokopisno zapuščino, kje so beneškoslovenske ljudske pesmi, ki jih je rajnik s tolikšno ljubeznijo zapisoval? Upajmo, da so varno spravljene, še najlepše pa bi bilo, če bi izšle v celoti, kot samostojna zbirka.

Riassunto

ANTONIO CUFFOLO

Soltanto ora ch'è scomparso può uscire dalla sua voluta anonimità: Don Antonio Cuffolo, cappellano di Laze-Lasiz nella val del Natisona, nato a Crni vrh-Montefosca e morto settantenne nell'autunno del 1959, al pubblico sloveno è ben noto sotto il nome di »Kaplan Martin Cedermac«, come protagonista del romanzo omonimo di France Bevk. Ignota o quasi risulta invece la sua attività folkloristica di cui sopra provvisoriamente rendiamo conto, segnalando alcune pubblicazioni di testi da lui raccolti. Si auspica una bibliografia dei suoi contributi e che possa vedere la luce la raccolta di canti popolari sloveni di cui G. Perusini diede qualche saggio già nel 1947 (*Ce fastu?* 23, n. 5—6, 31).